

Književnost

Karel Hynek Mácha: Maj. Poslovenil Tine Debeljak. Ilustriral in opremil Miha Maleš. Numerirana bibliofilska izdaja 1—250. Ljubljana, Bibliofilska založba 1939. 4°. pu.

1. Prevod.

Prvi Máchov prevod je izšel v prepesnitvi drja Ivana Laha leta 1911. v »Slovanskih spominih in jubilejih« (Zbornik Matice slovenske) in leta 1922. v Lahovi »Češki antologiji«. Letos, torej po 28 letih, smo dobili Slovenci nov prevod, ki prekaša po poetičnosti in lepoti Lahovo prepesnitev, po opremi celó češke izdaje.

Tine Debeljak, čigar prevode iz češke romantične in moderne poezije smo v zadnjih letih pogosto srečavali v naših listih in revijah, je napravil s svojim prevodom veliko delo, ki ga lahko postavimo v vrsto z najboljšimi drugojezičnimi prevodi. Smo lahko ponosni na to prepesnitev, kajti malo je narodov, ki imajo dva prevoda Máchovega »Maja«. 80 milijonski nemški narod ima samo štiri prevode, ki so izšli v tisku (ostali prevodi so ali fragmenti ali samo rokopisi), francoski in ruski narod imata samo po en prevod.

Razumljivo je, da je našel ta dokaz slovenske kulturne zrelosti in velike ljubezni do politično ponižanega bratskega naroda pri bratih Čehih močan odmev. V »Češkem slovu« (29. X.) je izšel precej obsežen referat o »Maju« z reprodukcijo Malešovega Máche, iskrene besede o prevodu najdemo v »Poledním listu«, istotako v »Hovorih s knihami« (26. X.), kjer je poleg Malešove risbe tudi kratka presoja ter besede: »Zahvaljujemo se bratom Slovencem in ne bomo pozabili.« Tudi »Bibliofil« in »Česko-jihoslovenska revue« (št. 8) imata priznalna poročila o prevodu in opremi (O. B.).

V uvodu, ki ga je Debeljak sestavil po knjigi Maléga: »Návrat básníka« in po najboljših in najnovejših čeških študijah, namreč po Šaldi:

»Snivec a buřič«, Arne Nováku: »Smrt básníka« ter po Albertu Pražáku: »Karel Hynek Mácha«, poleg starejših monografij, je podal v kratkem pregledu opis Máchovega drugega pokopa, nova dognanja o Máchovem portretu, lépo in resnici ustrezajočo karakteristiko Máche kot človeka in pesnika ter karakteristiko pesnitve »Maja«. Uvod zaključuje z besedami generala Medka pri drugem pokopu Máche na Vyšehradu in s citatom iz Smetanove opere: »Moj dragi češki narod ne bo poginil!«

»Maj se ne dá prevesti,« je napisal nekoč kritik Paul Eisner. Res, ne dá se prevesti, prevesti v polnem smislu besede — toda dá se prepesniti. Da se pa pri tej prepesnitvi ne otre pelod izvirne lepote, mora imeti prevajalec tankočutne prste pri izbiri besed in figuralnih okraskov. Kajti glavna lepota poleg revolucionarne novosti »Maja« je ravno v besedah, ki s svojo mehko-zvočnostjo in premišljeno stavbo vplivajo sugestivno na naš čut. Če zrahljamo arhitektonsko stavbo Máchovih figur, porušimo s tem tudi lepoto in zvočnost tistega verza. Prevesti verze »ouplné luny krásná tvář / tak blede jasná, jasno bledá« n. pr. doslovno: »in polne lune krasno lice / tak blede jasno, jasno blede« bi bilo banalno. Bolj poetično se že čuje: »in polna luna je ta čas / zdaj blede, zdaj svetlá, vsa taka« (Debeljak), vendar je tu poetičnost na škodo arhitektoniki ter inverznemu paralelizmu (adverb. + adjekt. || adjekt. + adverb.) originala.

Velja torej pri »Maju« vse bolj kot pri drugih pesnitvah: tehtati izraze, izbirati besedne odtenke in čimbolj respektirati zapovrstnost figur, antitetično stavbo prilík, besedne paralelizme in zlasti zvočno stran besed. Máchove besede in način, kako jih v vrsticah veže — to je dobro premišljena celota, ki s kopičenjem samoglasniških pa tudi soglasniških skupin, z raznimi celotami, večkrat se vračajočimi, z refreni, z notranjimi stiki, aliteracijami, asonancami in drugimi zvočnimi pripomočki intenzivno draži čutno stran bralca in vzbuja hoté v nas občutek do vseh doslednosti občutene besedne simfonije.

Kako sta oba naša prevoda zajela Máchovo virtuoznost?

Premična sila vsake pesmi je njen ritem. Ritmus (ki ga moramo strogo razločevati od metruma) Máchovih verzov občutimo pri glasnem čitanju kot tok od prvih, silno naglašanih zlogov, proti sredini naglo tekoč, v sredini verza je počasnejši in proti koncu verza je zopet urnejši. Nasproti temu imata ob prevoda bolj uravnovešen ritem. Večina verzov ima od začetnega počasnega ritma nagel padec, kot bi preskočil oviro, in hiti potem proti končnim zlogom, ki so počasnejši. To dejstvo se lahko dokaže na osnovi raznih diagramov, ki jih ni mogoče tu zaradi pomanjkanja prostora reproducirati. Zaradi jasnosti navedem samo tri primere:

Mácha: Změnivše se v jiskry hasnouceí

Lah: ... se v iskri dve in padajoči

Debeljak (drugod): ko rožnato se zvečerí.

Metrum, ki je ogrodje ritma, je pri M. po večini jamb, na začetku drugega speva in v drugem intermezzu pa trohej. Da ne pade v monotonost, je Mácha mnogokrat spremenil svoj jamb. Mera, ki je v »Maju« v večini, je četverostopi jamb, vendar najdemo v njem tro- do šesterostope jambe in verze z nepravilno mero. Dočim skuša L. dosledno ohraniti pravilni jamb

110

D.: v zibélko svojo, grob svoj, očevino,
 v edino domovino, dano v dédščino,
 v široko zémľjo, zémľjo to edino,
 v mater svojo, mater svojo, ki jo sina kri poji.
 (—u—u|—u—u|—u—u—u—)

Težko je pri taki pesnitvi ohraniti dosledno zapovrstnost rim. V takih primerih mora prevajalec gledati, da združi brez nasilja tako formalno kakor notranjo povezanost verza. Kjer tega brez večjega nasilja ni mogoče storiti, je bolje, da se upošteva točnost besednega smisla, formalna stran ni tako važna. Če primerjamo prevoda, takoj zapazimo veliko množino moških stikov pri L. Moških rim imamo v slovenščini več kot v češčini in se tudi laže tvorijo. Toda L. prevod jih ima 70%, dočim jih ima original le 58% in nekako toliko tudi D. poslovenitev. Iz tega lahko sklepamo, da je L., kar se tiče točnega zapovrstja in značaja rim, veliko manj dosleden kot D. To je razumljivo, kajti L. prevod je delan v naglici in ni toliko pazil na lepoto stikov. Njegovi stiki so tudi vsakdanji in že rabljeni, dočim so D. rime raznovrstne, blagglasne in nove (v zenitu — svitu; L. ima tu: stojí — očí; ali D.: lokvánj — drzán, L. tu: polèt — cvét; D.: brodnik — navpik, L.: govori — stoji; ali zanimiva D. fonetična rima: po svetu — kletev, L. ima tu: postál — kál; ali D.: tu je — zmaguje, L. tu: postane — zgane itd. itd.). Zapovrstnosti rim nista oba prevoda do konca vzdržala, a D. je veliko bolj dosleden kot L. Primerjajmo: M. II., verzi 272 do konca imajo tole zapovrstnost: abba cddc, prav tako D., toda L. ima: abbcc aac, ali M. IV., 57—60: aabb, prav tako D., a L. abab itd. Zaradi nazornosti navedem zadnje štiri verze:

M.: Tak seděl jsem, až vzešlá lůny zář
 i mou i lebky té bledší činila tvář,
 a — jako příkrovu — bělost její rozsáhlá,
 po dole — po lesích — po horách v dál se táhla.

L.: Sedel sem, da izšla je luna izza gor
 in v lice je mrtvaško posvetila,
 pod njo se je razjasnil ves obzor,
 v njej dalj lesov in gor se je odkrila.

In sedaj D. prepesnitev:

Tedaj je luna bléda z néba posvetila
 in kost in moje lice še bolj pobelila.
 In po odeji snežni razlije v dalj belino
 čez gozde in goré, čez jezero, dolino...

Razen končnih stikov podpirajo zvočno plat originala še notranje rime, asonancije, aliteracije in drugi zvočni pripomočki, kot uglašenost verza v en vokal, v dva samoglasnika itd. Teh pripomočkov je v originalu zelo veliko: notranji stiki »daleko zanesl v ěk onem časů vztek«, asonancije »večerní máj — byl lásky čas«, aliteracije »lhal lásky žel«, instrumentacija verza v en vokal: »duch můj — duch můj — a duše má« itd. Oba prevoda ne samo, da skušata ohraniti te zvočne pripomočke, oba jih celó razširjata takó, da jih imata več kot original. Ni nam treba dolgo iskati, na vsaki strani jih najdemo vse polno.

Notranji stiki.

L.: S skal za valom val...	D.: na pol sedé, na pol klečé
in pada — kane — spet — prestane...	vzemó glavó
in raste šum nešteti trum...	v temí se izgubí
kapela bela tam se dviga...	čez zid razlit

Asonancije moške.

L.: bodoči čas prihodnji dan...	D.: večerni maj — ljubezni čas...
v solzáh odsev se sveti zvezd...	iz rože mil dehtel je vzdih
in mesto stolp in ptičev rod...	na njem koló in zraven kol

Asonancije ženske.

L.: večerni maj — ljubezni čas...	D.: v brezdanje kraje
... devi blede lici...	skoz ozka okna
v daljavi sladki roga zvok...	težko premišlja poln nemira

Aliteracije.

L.: grlic glas	D.: zakaj sramotno me moré
ljubljeni zgubljeni	zdi se zdaj mu...
breza k boru, k brezi bor	blesk blede

Instrumentacija v en vokal.

L.: Veter prek lesov šepetá...	D.: skoz ozka okna stopajoč
od gor do gor...	temá ogromna plava tam

V navadni govorici je jedro stavka samostalnik. M. pa skuša važnost samostalnika oslabiti s kopičenjem okrasnih pridevnikov (tichý mech, růžová zář, vonný vzdech) ali s tem, da razvaja en samostalnik v dva samostalnika, pri čemer je prvi genitiv, drugi nominativ (genitivna substantivna epiteta) kot: luný zář, lásky žel, čapa let, ali pa s kopičenjem sinonimov (pleonazmus) kot: pláč a lkání, žal a smutek. Ko listamo v prevodih, opažamo, da L. okrasne pridevnike ali ohrani, ali jih nadomesti z drugimi, ki imajo potem funkcijo mašil in rime, ali pa jih sploh izpušča (in to po navadi) poudarjajoč s tem samostalnik. D. pa skuša ohraniti čim več okrasnih pridevnikov in jih le malokdaj izpušča, ali jih pa nadomesti z drugimi pridevniki, ki niso istovetni originalu, toda so mu vsaj podobni (dočim pri L. niso!). Primeri bodo pokazali resničnost trditev:

a) Okrasne pridevnike oba prevoda ohranjata:

M.: Pod dubem sličná děva sedí...	M.: kde borový zaváněl háj...
L.: tu krásna deklica poseđa...	L.: tam, kjer dehtel je borov gaj...
D.: pod hrast dekle prelepo seda...	D.: je tja v dehtečih borov gaj...

b) Pri L. je okrasni pridevnik nadomeščen z drugim pridevnikom, ki ne ustreza originalu, in ima funkcijo rime (ali mašila). D. pravilno ohranja tekst originala.

M.: Modravé páry z lesů temných...	M.: Dívčina krásná, anjel padlý...
L.: Meglice lahne, bele vile...	L.: krásná kot angel deva bela
D.: Iz temnih host meglica sinja...	D.: O angel padli, dékle krásno...

c) Mnogokrat oba prevoda izpuščata pridevnike; L. zelo pogosto, D. le redko, in če jih izpusti, spremeni pridevnik v glagol:

M.: Vše uspal tento sladký hlas...	M.: brunátné slunce rudě zasvitnulo...
L.: Uspaval vse je glas njegov...	L.: je solnce v jutro zasvetilo...
D.: Uspava vse zvok roževine...	D.: rjava sonce rdeče zasvetilo...

ali partija, kjer je pri M. šest okrasnih pridevnikov, pri D. pet, pri L. samo eden. Zopet dokaz L. nedoslednosti in površnosti:

M.: V jezeru zeleném bílý je ptáků zbor
a lehkých člunků běh i rychlé veslování
modravé stíny vln v rudé pruhy rozhání...

L.: Krog jezera vrstí se belih ptičev zbor,
po valih jezera čolničev tropa plava,
od njih za valom val se razigrava...

D.: V zelenem jezeru trop belih ptic vesla —
in lahkih čolnov beg in vâsel vdar,
ki sinji val razbijajo v rdeč kolobar...

d) D. izpušča okrasni pridevnik, a namesto njega postavi glagol, ustrezajoč pridevniku:

M.: za lesy — všude bílé dvory...

L.: vrstijo jasni se gradovi

D.: za lesi dvori se belé...

Genitivne substantivne epitete oba prevoda ohranjata, in to D. zopet z večjo doslednostjo kot L.:

M.: A malých člunků rychlý běh...

L.: in malih čolnov urni beg...

D.: in malih čolnov hitri beg

ali: M.: z něj drozdů slavný žalm i jiných ptaků zpěv

L.: v njem drozdov se glasi in drugih ptičev spev

D.: iz njega drozgov psalm in petje drugih ptic

S tem, da ohranja D. tako okrasne pridevnike kakor tudi druge oslavitve samostalnika, poudarja hkrati pomen glagola še bolj kot kot sam M. Pri L. je večji poudarek na substantivu, dočim ima D. glagol celó tam, kjer ga original nima.

M.: Za růžového večera...

L.: Ob času takem pod večer...

D.: Ko rožnato se zvečerí...

S tem doseže D. tudi večjo jasnost kot L., včasih celó večjo nazornost od originala.

M.: Viz, mihla se u skály kraje;
daleko přesni nahnuté
větrék bílým šatem vlaje.

L.: Čez skale nad valovi smelo
se deva je nagnila zdaj,
igra se veter s haljo belo...

D.: Na strmi rob čerí podá se,
drhteč se čezenj nagne vsa,
z obleko belo piš igra se.

To posebno ljubezen D. do glagola poznamo že iz njegovega prevoda Erbenovega »Zaklada«. Poudarjajoč glagole, ki so nositelji dejanja, poudarja s tem tudi dramatično napetost in razgibanost svojih verzov, zlasti v epskih delih pesnitve. To razgibanost doseže s podobnimi sredstvi kot original: s kratkimi stavki, z množico interpunkcij itd. L. verz je bolj miren. Primerjajmo:

M.: Za dub je skryta. — Všťíc mu běží...

L.: nasproti ljubljencu hiti...

D.: za hrast zbeží, naprot letí mu...

Ali kratko partijo z epskega dela:

M.: Obrátí se. — Utíchl hlas —
po skále sleze za krátký čas,
při skále člun svůj najde.
Ten rychle letí, co čápa let...

L.: Obrne se... Utihne glas,
med skale zgine — kratek čas
od skal po vodah čolnič šine,
ko ptičji je njegov polet —

D.: Obrne se in glas zamrè.
Za čer izgine. Čoln odpne,
od skale ga odrine.
In čoln brzi — let čaplje drzán —

D. kjer more, krajša stavke. Iz dolgega stavka napravi dva kratka, z dvema raznima glagoloma. Zato je njegov verz večinoma celota sama zase. L. verz pa ima tendenco, drseti od enega verza k drugemu. Zato ima mnogo enjembementov. S tem, da L. poudarja samostalnike, bodo tudi njegove rime večinoma samostalniki. V D. prepesnitvi bomo našli več glagolskih rim. Primerjajmo prejšnje verze ali te-le:

M.: Tiché jsou vlny, temný vod klín...

L.: Molčé valovi, tího so vodé...

D.: Molčé valovi. Voda temní se...

Navedel sem primere, ki jasno dokazujejo razliko med obema prevodoma. L. je prevajal v naglici, ne toliko iz notranje potrebe kot iz ljubezni do Čehov. Hotel nam je prvi prikazati delo češkega genija, sodobnika in znanca Prešernovega, ki je bil pri Slovencih tedaj docela ali le malo znan. In bližala se je tudi stoletnica Máchovega rojstva. Razumljivo je, da je bila najlepša počastitev te stoletnice prevod »Maja«. L. prevod ima torej bolj informativen značaj. Naglico, površnost in nedograjenost njegovih verzov opazimo na vsaki strani. L. ni bil pesnik, in če je bil, je bil slab pesnik. Njegove besede so kot nepočesane, neizbrane. Njegovi pesniški rekviziti so zelo ubogi, ima málo zalogo besed, njegova verzifikacijska tehnika je še zelo nezrela. Njegovi verzi so zaradi mašil zelo preprosti in začetniški. Saj je »Maj« njegova prva večja prepesnitev. Največja L. napaka je ravno v tem, da se je upal brez pripravljenih poizkusov na tako pesnitev, ki zahteva že rutiniranega prevajalca in besednega gurmanda. In to L. ni bil. Čeravno je v nekaterih delih pesnitve točnejši od D. (n. pr.: iz vod za zvezdo vstaja — D.: le zvezde plešejo igravo, — kar je bolj poetično, a manj točno), je ponekod jako meglen, nedosleden in površen. To netočnost le slabo odtehta dokaj točna formalna in zvočna plat prevoda.

Samo nekaj primerov izmed mnogih:

M.: A slunce jasná světů jiných
bloudila blankytnými pásy,
planoucí tam so slzi lásky.
I světy jych v oblohu skvoucí
co ve chrám věčné lásky vzešly;
až se — milostí k sobě vroucí
změnivši se v jiskry hasnoucí —
bloudící co milenci sešly.

L.: in sonca žarkega svetovi
v zgubljenih daljah so blodili,
ko solze bi ljubezni bili.
Odsevi njih so vstali v noči,
ko v hram ljubezni potopljeni,
združili se v ljubezni vroči
se v iskri dve — in padajoči
zašli kot ljubljenci zgubljeni.

D.: Žareča sonca nadsvetovja
so v krogih se neba zgrešila,
v solzah ljubezni se svetila;
svetovi njih v nebo sijoče

kot v hram ljubezni večne šli so,
da vneti od ljubezni vroče
zgorijo v iskre vgašajoče —
v njih ljubljenci se spet našli so.

ali dokaz L. nenazornosti, a prazne lepe zvočnosti:

M.: až co mocný král (namreč: ružný den!)
ohromný jako noci stín
v růžové strmě nebes klín —
nejžáz vrchů nejvyšší stál.

L.: Za njimi dviga kakor kralj
najvišji se, ko strah noči,
mogočno vrh njegov stoji
in meri sveta dalj.

D.: dokler dan kot mogočen kralj
ogromen kakor senca v noči,
ni v rožnatem neba naročji
se dvignil bel čez vse vrhé.

K tem bistvenim netočnostim spada tudi M. tako premišljeno stopnjevanje Jarmilinega imena ob koncu prvega speva:

M.: A krajina kolem šepce: »Jarmilo!«
v hlubinách vody: »Jarmilo! Jarmilo!!«

— — —
zve v lásky hrám hrdliččin hlas:
»Jarmilo! Jarmilo!! Jarmilo!!!«

L.: vsa plan šepeče ji: »Jarmila!«
In globočine vod glas ponove...
— — —
K ljubezni vabi sladek glas:
»Jarmila!«

D.: okrog val šepeče: »Jarmila!«
v globini vodá: »Jarmila!!«
— — — Jarmila!!!
k ljubezni vabi grlic glas:
»Jarmila! Jarmila!! Jarmila!!!«

Na razliko od D. prehajajo pri L. verzi drug v drugega zaradi obilice enjembementov in hiperbatov, ki so razloženi mnogokrat kar po treh verzih. Da nam ostane v glavi smisel stavka, moramo take verze naglo čitati. N. pr.: »tam prvič videl sem || v mrtvaški mu obraz« ali »... za zločin || je nad teboj očeta sin || ubil...« (ta stavek se glasi normalno: za zločin nad teboj je ubil sin očeta). Pri taki naglici se ni mogel ubraniti raznim napakam (igra si) ali banalnostim (če prevaja »lesů pán« — gospod lesov!!). L. prevodu kot celoti pa manjka (čeprav je mestoma zelo lepó prepesnjen) ono, kar zahtevamo pri vsaki pesnitvi: poetičnosti.

D. prepesnitev ni samó bolj točna od L., temveč tudi bolj poetična. Na njej ni nikakih sledi naglice, na njej ni poznati težkoč, ki jih vsaka poslovenitev zahteva. Prava težkoča pri »Maju« je češki minuli čas. Češčina ima krajšo obliko, ker ji ni treba v tretji osebi izraziti pomožnega glagola »je«. Da ni bilo treba na takih mestih verza razširiti, je D. uporabil eliptični stavek (ljubezen slavec roži pel), skrajšal priliko s tem, da je izpustil veznik »kot« (in čoln brzí — let čaplje drzán) ali podobno. Pri njem je vsaka beseda pretehtana, iz poetičnih in blagoglasnih besed izbere najbolj zvočne in najlepše (vravnava divjih rac krdelo; in v sé zaljubljena vzdihuje...; objemal breg ga je tesnó...). Njih lepota nas omami že pri prvem branju in nas takoj v začetku prepriča o uspeli prepesnitvi. Toda kot je to pri vsakem prevodu, tudi ta ni brez hib in včasih zaradi netočnosti pošepava za izvirnikom — vendar ga na drugi strani odtehta virtuoznost celote. In pri takem prevodu moramo soditi ravno iz celote — kakor smo tudi L. prevod označili kot celoto — in ne iz poedinih napak ali netočnosti. Uspelost D. prevoda

opazimo še posebej, če primerjamo poedine verze z L. Kakšna razlika! — Primerjajmo:

D.: Zvezda zdrknila z nebá je, mrtva zvezda, sinji svit, pada zdaj v brezdanje kraje, pada večno v večno Bit...	L.: Padla zvezda je z višave, mrtva zvezda, solnca sled, pada brez miru v daljave, pada večno v večni svet.
--	--

Dvakrat Mácha — in kakšna razlika! Pri D. v prvem verzu aliteracija na »z«, kot bi hotela naznačiti padanje in sičanje ognja v valove. Ali ti-le verzi:

D.: Glej, belo jadro veter tira, se tenko veslo v val upira in pušča v njem široke proge.	L.: po vetru belo jadro plove — šumi vdar vesla čez valove — po njih vrste se kolobarji.
---	--

Ali:

D.: Steber k stebrù se v tmi primika...

L.: Stoji ob stebru steber pod oboki...

Ali:

D.: Odsvit zvezdá se spreletava... L.: nebo se v zvezdah lesketá...

Pri L. navadne, neprebrane besede, pri D. iskane in pretehtane! Primerjajmo težko monotonost padajočih kapljic v originalu, pri D. in pri L.:

M.: Zní — hyne — zní a hyne —
Zní — hyne — zní a hyne zas.

D.: cenk! kane v tla... cenk! kane znov,
cenk! kane... cenk!... Ni je... ni nas!...

L.: In pada — kane — spet — prestane,
kot dolge večnosti dokaz.

Ne vem, če bi mogel bolje naznačiti monotonost in prestajanje padanja. Mislim, da tu ne bo mogoče ničesar več spremeniti. Istotako ne pri otožnem odmevu drugega intermezza, kjer žalujejo tolovaji za svojim poglavarjem.

M.: »Vûdce zhynul! — vûdce zhynul!«
Pañ náš zhynul! — zhynul!! — zhynul!!! —

L.: On poginil je, poginil...
On poginil je — poginil.

D.: »On umrl!... Kralj umrl!«
»Kralj naš... umrl... umrl... umrl...«

Sami globoki vokali »a« in »u« ter vokaliziran »l«, ki napravijo žalovanje še bolj žalostno. Zopet domislek, vreden originala.

D. verz je izklesan, toda gladek in učinkujoč ravno s svojo ubranostjo. Nič nasilnosti, nobene banalnosti! Čutimo, da je bil njemu prevod notranja potreba, nekako dopolnilo nesproščenega izvirnega literarnega ustvarjanja.

D. prevod bo gotovo deležen še podrobnejše primerjave in ocene. Tu mi ni bilo mogoče navesti vseh lepot, ki jih ima prevod na prebitek. Izbral sem samo nekaj primerov in mislim, da ti najboljše govorijo sami zase. Škoda je le, da je prepesnitev izšla v tako dragi izdaji in je s tem širšim slojem nepristopna. Zaradi svojih kvalitet pa zasluži, da jo dobi v roke vsak izobražen Slovenec, ki ljubi klasično delo češkega umetnika, prijatelja našega Prešerna.

Ludvik Dušan. (Praga)